

השקעת פקדונות ללא תנועה - דברי הסבר*

מבוא

1. חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 15) התשמ"א-1981, שתחילתו ביום 1 באוקטובר 1981, קובע דין חדש בענין פקדונות ללא תנועה.
הוראות החוק קובעות את התנאים לפיהם הופך פקדון לפיקדון ללא תנועה. לפי הוראות אלו חייב תאגיד בנקאי לנסות ליצור קשר עם בעליו של הפיקדון ואם לא הצליח בכך מחובתו להשקיע את הכספים לזכות בעליו באופן שקבע הנגיד באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת.
לדעתנו תאגיד בנקאי יצא ידי חובתו אם יפעל באופן סביר לפי הנסיבות, על מנת לבצע את החוק.

מהו פקדון ללא תנועה?

2. פקדון ייחשב "פקדון ללא תנועה" אם עברו 10 חודשים מהיום שנתקבלה לגביו ההוראה האחרונה מבעל הפקדון.
ברצוני להבהיר כי:
 - (א) על התאגיד הבנקאי לוודא במאמץ סביר אם ההוראה האחרונה אכן ניתנה ע"י בעל הפקדון ולא ע"י צד ג' כלשהו. אולם, במקרים בהם למרות מאמץ סביר מצד התאגיד הבנקאי, לא ניתן לוודא מי נתן את ההוראה לגבי הפקדון יש לראות את ההוראה כאילו ניתנה ע"י בעל הפקדון;
 - (ב) הוראת קבע של בעל הפקדון בדבר חידוש אוטומטי אינה בגדר הוראה חדשה במועד החידוש האוטומטי; תקופת עשרת החודשים האמורים תתחיל ביום בו ניתנה ההוראה האחרונה בפועל;
 - (ג) שיקים מאוחרים ושטרות שנמשכו על ידי צד ג' לפקודת הלקוח והופקדו בתאגיד הבנקאי על ידי הלקוח לשם הצגתם לגבייה - אינם בגדר "הוראת לקוח" במועד הגבייה אלא במועד ההפקדה בלבד;
 - (ד) שיקים מאוחרים ושטרות שנמשכו על ידי הלקוח לפקודת צד ג', והוצגו לגבייה בתאגיד הבנקאי, יחשבו כ"הוראת לקוח" במועד הצגתם לגבייה;
 - (ה) הוראת הבעלים חייבת להתייחס לאותו פקדון עצמו, ואין זה מספיק שניתנה הוראה של בעל הפקדון לגבי פקדון אחר המופקד אצל התאגיד הבנקאי.

יצירת הקשר עם הלקוח

3. בהתאם להוראות החוק חייב תאגיד בנקאי לנסות ליצור קשר עם בעל פקדון ללא תנועה, סמוך למועד פרעונו של הפקדון. ברצוני להבהיר כי אם לקוח בקש ליצור עמו קשר בצורה מסוימת, כגון, השארת המסמכים המיועדים לו בסניף או בתיבת דואר, יש "לנסות ליצור עמו קשר" במובן החוק, בדרך שבקש.

מחובתו של תאגיד בנקאי להודיע ללקוח כי אם לא תתקבל הוראה ממנו כיצד להשקיע את הכספים הם יושקעו בהתאם לקביעת נגיד בנק ישראל. כלומר, אי קבלת תשובה מאת הלקוח תיחשב כאי יצירת קשר במובן החוק. להלן פירוט המועדים השונים ליצירת הקשר לפי סוגי החשבונות, הן במטבע ישראלי והן במטבע חוץ:

(א) חשבון עו"ש

החובה לנסות ליצור קשר עם בעל הפקדון תחול סמוך ליום בו הפך הפקדון לפקדון ללא תנועה, דהיינו בתום 10 חודשים מיום שנתקבלה ההוראה האחרונה מבעל הפקדון.

(ב) פקדון לזמן קצוב

החובה ליצור קשר עם בעל הפקדון תחול סמוך למועד הפרעון המקורי של הפקדון. הוראת חידוש אוטומטי שניתנה לפני תקופה העולה על 10 חודשים מיום הפרעון המקורי אינה מחייבת, כפוף לאמור בסעיף 9 להלן. מאידך, הוראת חידוש אוטומטי שניתנה בתוך תקופת עשרת החודשים שקדמו למועד הפרעון המקורי, מחייבת, והחובה ליצור קשר עם בעל הפקדון תחול סמוך למועד הפרעון של הפקדון שלאחר תקופת החידוש האמורה.

(ג) תכניות חסכון

מועד יצירת הקשר יחול סמוך לסיום תקופת החסכון בשלמותה.

(ד) ניירות ערך

החובה ליצור קשר תחול סמוך למועד קבלת כספים כלשהם בשל ניירות הערך לרבות תשלומי קרן ריבית ודיבידנד, וזאת גם אם טרם עברו 10 חודשים מיום שניתנה ההוראה האחרונה של הלקוח ביחס לניירות הערך. התאגיד הבנקאי ימסור הודעה ללקוח על קבלת הכספים האמורים ועל העברתם לחשבון עו"ש של הלקוח.

במקרה שקבלת הכספים בשל ניירות הערך מקורה בהוראה מפורשת של הלקוח שניתנה בתוך החודשיים שקדמו למועד קבלת הכספים, כגון, מכירת ניירות ערך בבורסה, יראו בכך משום יצירת קשר עם הלקוח.

ניתן לשלב את הנסיון ליצור קשר עם הלקוח עם ההודעה ללקוח בדבר קבלת הכספים. התאגיד הבנקאי רשאי בהודעה זו לבקש מהלקוח הוראות כיצד להשקיע את הכספים שקיבל.

מועד חובת ההשקעה

4. לא הצליח תאגיד בנקאי ליצור קשר עם בעל הפקדון תוך חודשיים, מחובתו להשקיע את הכספים לזכותו בהתאם לקביעת נגיד בנק ישראל. ברצוני להבהיר כי:

(א) אם הועברו כספים מפקדון לזמן קצוב, חסכונות או ניירות ערך, לחשבון עו"ש פעיל, דהיינו, חשבון בו נתקבלו הוראות שוטפות מהלקוח במשך חודשיים לאחר מועד

העברת הכספים - ייחשב הדבר כאילו הצליח התאגיד הבנקאי ליצור קשר עם הלקוח. לפיכך, לא תחול עליו חובת ההשקעה לפי הוראות הנגיד.
(ב) אם הועברו כספים מפקדונות לזמן קצוב או חסכוניות, שהם פקדונות ללא תנועה, או מניירות ערך, לחשבון עו"ש אשר בו לא ניתנה הוראה כלשהי מאת הלקוח במשך חודשיים לאחר מועד העברת הכספים, ולא נתקבלה תשובה מאת הלקוח לגבי אופן השקעת הכספים, ייחשב הדבר כאי יצירת קשר עם הלקוח, ותחול על הבנק החובה להשקיע את הכספים בהתאם לקביעת נגיד בנק ישראל.

פרעון מוקדם של פקדון לזמן קצוב

5. תאגיד בנקאי שהשקיע כספי פקדון ללא תנועה לפי הוראות הנגיד בפקדון לזמן קצוב, אינו חייב לפרוע את הפקדון לפני מועד פרעונו. אולם, אם הסכים לבצע פרעון מוקדם כאמור לא תחול עליו חובת הנזילות הקבועה לכך בהוראות הנזילות, ויראו את הפקדון כפקדון לזמן קצוב עד מועד השבירה.

6. לדעתנו, במקרה בו התאגיד הבנקאי מממש השקעות לשם ביצוע תשלומים לפי הוראות בעל פקדון, כאמור בסעיף 16(1) לצו הבנקאות (פקדונות ללא תנועה), התש"ס-2000, יש לממש את ההשקעות הנ"ל לפי סדר השקעתן בהתאם להוראות הנגיד; השקעה שבוצעה תחילה, תמומש תחילה.

הודעות לבעל פקדון ללא תנועה

7. אחת לששה חודשים ינסה תאגיד בנקאי ליצור קשר עם בעל פקדון ללא תנועה, שהכספים בחשבונו הושקעו לפי הוראות הנגיד.

סריקת חשבונות

8. לצורך השקעת כספי פקדונות ללא תנועה יבצע תאגיד בנקאי אחת לחודש סריקה של כל חשבונותיו.

* * *

* חוזר מס' ח-1059-06; תיקון: חוזר מס' ח-1999-06.